Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek

"Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék.. "
(Vörösmarty Mihály)

Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa
III. évfolyam 34. szám

1999 december

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulásának tagszervezetei: a II. kerületi, VI. kerületi, IX. kerületi és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

---

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén délután 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár klubdélutánjaira a Budapest V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe.

December - gondolatok az örmény liturgiából

A liturgia befejezése után a pap és a szolgálattévők a következő, rövid imát mondják, az oltár előtt meghajolva:
Uram Jézus Krisztus,
irgalmazz nekünk!
Ennek az imának bővebb formája ismert a görög szerzetesek körében is, akik olvasóik szemeire ezt mondják:
Uram Jézus Krisztus, Isten Fia,
könyörülj rajtam, bűnösön!
A neve: Jézus-ima. December a karácsony hónapja: ez az ünnep a közénkszállt, megtestesült Fiúistent köszönti. A fohász napjában sokszor elmondva alkalmas arra, hogy tekintetünket Istenre emelje!

dr. Sasvári László

<><><>

Tíz éves történet
Részvételem a román forradalomban

Úgy döntöttem, hogy az "Erdélyi Örmény Gyökerek" füzetekben közreadom történetemet. Nem a magam dicsőítésére, hanem azért, hogy felidézzem azokat a várakozással teli perceket, amelyeket a határon innen és a határon túl élő, szabadságukat visszaszerezni vágyó emberek éreztek azokban a napokban.

Az erdélyi, örmény gyökereink évente hazavonzottak!
Mentünk télen, nyáron, ünnepnapokon. Akár tetszett az akkori román rendszernek, akár ha sandán néztek is ránk.
A kéréseknek megfelelően vittünk piperecikket, gyógyszert, cukrot, olajat, lisztet, kávét. Segítettünk, miközben nekünk is elkelt volna a segítség! Kaptunk helyette honvágy-csillapítást. Megérinthettük őseink, nagyszüleink sírkeresztjét, bemehettünk szülőházainkba, viszontláthattuk a Szamost, melyben úszni tanultunk, letérdepelhettem az örmény templom oltárlépcsőjére, ahol ministráltam.

Erdély az életem része volt és ma is az! Mindig is tudtam, hogy én is része vagyok ennek a földnek. Ettől elszakítani soha senki nem tud! Határait húzhatják bárkik és bárhol!
Csüngtünk a televízión, a rádión. Vártuk a híreket. Lesz-e változás a román politikában? Könnyebbé válik-e az ott élők sorsa? Kevesebb lesz-e a kutakodás, megszállhatunk-e a jövőben a nagybátyánknál? Megszűnik-e az emberi jogok csorbítása?
E napon a déli hírekben a rádió bemondta: Romániában kitört a forradalom. Sorolta, hol folynak harcok!
Temesváron sok a lőtt sebesült, nincsen antibiotikum és kevés a kötszer.
Az irodámban, munkahelyemen hallgattam a híreket.
Egy pillanat alatt döntöttem úgy, hagy nekem most otthon, Erdélyben van a helyem!
Erről nem a családomnak szóltam először. Felhívtam a Siófoki Kórház igazgatóját, dr. Varga Ferencet (ma is ő a kórház igazgatója).
- Hallgattad a déli híreket? Úgy döntöttem, hogy hazamegyek. Ha tudsz adni antibiotikumot és kötszert, azt elvinném Temesvárra. A szállítmányról kérek pontos jegyzéket is.
- A gyógyszerészek délután háromra összeállítják azt, amit adhatok.

A feleségemnek csak ezután telefonáltam. Otthon gyors ebéd, némi útravaló, fel a kórházba. Berakodás. Ott spontán búcsúztatás. Hamar elterjedt a hír az orvosok és ápolók között a gyógyszerszállítmányról. Az Erdélyből származók szinte megáldottak.
Alig fértem be viszonylag tágas belsőterű Mercedesembe. Ettől kezdve csak az a cél lebegett előttem, hogy minél előbb sértetlenül elszállítsam a gyógyszereket. Másnap lesz karácsony este. A családomnak azt ígértem, hogy délután ötre, gyertyagyújtásra otthon vagyok!

Nyugodtan vezettem, hogy ne veszélyeztessem a szállítmányt. Alig volt forgalom. Gépiesen tartottam a volánt, a gondolataim azonban száguldoztak. A rádió végig bekapcsolva. A tudósítók egyenesben közvetítették a romániai eseményeket. Fél nyolcra érkeztem Nagylakra, a határállomáshoz.
Határforgalom nem volt. Mindkét oldal teljesen üres. Magyar oldalon elmondom utazásom célját, azonnal mehetek tovább. Román oldalon se vámos, se határőrség. Érkezésemre egy román kiskatona jött elő. Tizedesi rendfokozatban volt.
- Buná se'ará! Dám drumu! Vreu sá máduc la Timisoara. Uitá cá duc! Medicament la spital Timisoara!
Intett, hogy menjek utána. A diplomataátjáróhoz vezetett! Nem kért útlevelet!
Ránézett a kocsit tetőig megtöltő gyógyszerdobozokra és "drum bun" jókívánsággal továbbengedett. Már sötét este volt. Nagylaktól Arad tizenvalahány kilométer. Nagybátyámhoz Dévára menet Aradon számos alkalommal jártam.
Temesváron még soha.
Arad városközpontja reflektorokkal megvilágítva! Kihangosított beszédek. Hatalmas tömeg. Folyt a tüntetés! A magyar rendszám láttán kerékpáros fiatalok vesznek körül. Magyarul szólnak hozzám.
- Mutassátok meg a Temesvárra menő utat!
- Tetszik tudni milyen nagy dolog a szabadság? - kérdezték. Hajtottak előttem a temesvári országútig.
A rádióban különböző szörnyűségeket mondanak a Securitate akcióiról. Hogy elveszik az autókat és azokkal menekülnek tovább. Hol, hány embert végeztek ki. Időközben sötét éjszaka lett. A határ átlépése óta egy órát vissza kell számolni.
"Itt fekszem egy radiátor védelmében Arad főterének egyik első emeleti lakásában" - mondja Oltványi Ottó. - "A securitate őrzi a tömeget. Az emberek menekülnek".
A hangszórón keresztül hallottam a géppisztolyropogást. Én egy fél órával ezelőtt, közvetlenül ott jöttem el. A sötét éjszakából a kocsim tompított világítása a fehérre meszelt

utat szegélyező fatörzseket szellemként sorakoztatja mellém. Sehol egy ember. A félelem ezen az estén mindenkit otthon tartott!

Végre egy autó lámpája. Egy szembejövő mentőautó volt. Nagylak óta ezzel az egy kocsival találkoztam Temesvárig. Mi mindenre gondol az ember ilyen helyzetben? Az óvatosság szükségét éreztem, és azt gyakoroltam is, ha úgy ítéltem, hogy szükség van rá, de a félelmet egy pillanatig sem engedtem eluralkodni magamon. Ha a gyógyszereket leadom, meg fogok könnyebbülni. Teljesítem a feladatom!
A rádióban hallottak alapján most már tudtam, hogy jobban beleléptem a forradalomba, mint azt elindulásom előtt gondoltam.
Temesvárra érkezem, kis csoportokban fiatalok az utcákon, zászlókkal. Látszik, hogy egy tüntetés szétszéledő részvevői.
- Care strada merge la spital? - Készségesen magyarázzák el az odavezető utat.
Román időszámítás szerint 23,30 órakor érkezem a kórházba. Porta. A kórház területén jövőmenő emberek. Végre! A kórház gyógyszertárához jutok. Én nem tudom és nem is tudhatom azt, hogy hogyan áll a forradalom. Ők igen! Végre lejönnek kosarakkal a gyógyszertárból. A kétségbeesett kapkodás akkor következik, amikor a városban megszólalnak a szirénák, majd kikapcsolják az egész város világítását.
Az ügyeletes gyógyszerész magyar. Miközben a munkatársai kikapkodnak mindent a kocsiból, ő köszönetet mond és könyörög!
- Kérem! Jöjjön be! Felvétetem a kórház betegei közé - mondja. A szirénázás és a villany kikapcsolása azt jelenti, hogy a Securitate megtámadja Temesvárt. Ha magát elfogják, azonnal ki fogják végezni!
- Kérem írja alá és pecsételje le az általam hozott gyógyszerjegyzéket. Elmegyek Dévára a nagybátyámhoz!
A jegyzéket lebélyegezte és aláírta: Mittay Mária 1989. december 23-án, 23,30-kor.
Habozás nélkül kifelé indultam a kórházból. Előzetesen a térképen megnéztem, hogy egy út vezet a hegyeken át Déváig.
Soha nem jártam erre.
A néptelen utcákon, a továbbtartó elsötétítésben nem volt könnyű az irányt megtalálni. Az út felfelé vezetett. Hófoltok, eljegesedett útszakaszok, sem középvonal, sem az út széle kikarózva. Jellegzetesen negyedosztályú román mellékút.
Egy kanyar után a kocsi megindult a jeges úton egy völgykatlan felé.
A fohász és a Mercedes fékkiegyenlítője segített. A kocsi idejében megállt. Na Istenem! Most számoljunk el! Fogadd ezt az utamat penitenciának eddigi bűneimért!

A humanitárius segítség egyaránt segít románnak, magyarnak, cigánynak, zsidónak, örménynek, szásznak. Az éjszaka szurokfekete volt. Itt már használtam reflektort, ködlámpát. Nagy nyugalom szállt rám! Véghez vittem, amit vállaltam. Isten feloldozott a bűneim alól.

A hegytetőtől lefelé haladva, sorjában következtek települések. Körülbelül tíz falun mentem át. A falu elején és végén fegyveres forradalmárok, vegyes öltözékben, két-két kővel megrakott óriási teherautó, háttal egymásnak fordítva. Ezekkel zárták el a faluba vezető utat. Valahol hagytak egy kis korridort, amelyen átvezettek. Ezen az estén mindenki tudott magyarul. A kezemet rázták, ölelgettek és éltették a szabadságot.
A továbbiakban nagy segítségemre volt a lebélyegzett gyógyszerlista. Innen kezdve, ha úgy tetszik, hírhozóként dolgoztam. Egyedül tőlem tudhatták meg azt, hogy láttam-e szekus alakulatokat feléjük vonulni.
Már hajnalodott, amikor Dévára érkeztem. A nagybátyám a megyei rendőrkapitányság mellett lakott.

Az autó, a lakás kivilágítása pár perc ottlétem után két géppisztolyos román forradalmár becsengetését eredményezte. Most ő Hunyad vármegye rendőrkapitánya, mutatkozott be az egyik fegyveres. Mi járatban vagyok?
Románul elmondott szövegem, és a kórház által lebélyegzett jegyzék megtette a hatását.
- Látom, hogy értékes autója van. Fegyveres őrt állítok mellé. Azt a közlést kaptuk, hogy a Securitate megtámadja Dévát. Hogy az életéért felelni tudjak, kérem, hogy lehetőleg rövid pihenés után hagyja el Dévát.
Köszöntött a román forradalom nevében, megköszönte, amit tettem és elment. Reggel nyolc órakor hazafelé indultam. Déva - Nagyvárad - Bors - Siófok.
Alig telt el 24 óra az elindulásom óta.
A családom az idegkimerültség határán. Egész éjjel nézték a TV-t. Hallgatták a rádiót. Siófokon él a rádióamatőr világbajnok és csapata. Ők teremtettek kapcsolatot a román amatőrökkel és kerestettek.
Délután 5-re ígértem visszaérkezésemet. Fél ötkor hazaérkeztem.
Mindent összegezve:
szegényebbnek érezném magam, ha ezt a vállalkozásomat Isten segítségével nem hajtom végre!
Ez a történet legyen üzenet azoknak, akik egy erdélyi magyar gyökerekkel rendelkező örmény származásútól el akarják venni Istenét, el akarják tépni gyökereit.
Hogy valódi forradalom volt-e, azt döntse el a román nép és a vele együtt élő népcsoportok.
Lejegyeztem igaz történetemet, hogy közölje az "Erdélyi Örmény Gyökerek" füzetek.
Adjon az Isten szebb Karácsonyt, minden Erdélyben élő népnek és embernek.

id. Aján Gergely Gerő, Siófok
1999. nov. 23.

<><><>

Szamosújvár
1999 november 20-21

A budapesti magyarörmények (a BÖKÖT és az EÖGYKE) képviseletében küldöttség vett részt a szamosújvári, idén november 20-21-én rendezett konferencián, amely *"Az erdélyi magyarörmények társadalmi szerepe, örmény-katolikus egyháza és identitástudata - régen és ma"* címet viselte.

A konferencia programja: a tanácskozást szombaton, november 20-án a szamosújvári Református Egyház Emmaus Házában 9.30-kor *Bálintné Kovács Júlia* ("Armenia" Örménymagyar Baráti Társaság) nyitotta meg, aki felolvasta Jakubinyi érsek úr, örmény apostoli kormányzó levelét a konferencia résztvevőihez, valamint *dr. Issekutz Sarolta* (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület) és *Eckstein-Kovács Péter* szenátor, a román kormány kisebbségvédelmi minisztere nyitotta meg.

Ezután következtek az átgondolt, tudományos igényű referátumok, vitázó előadások, amelyek sora *Szalontai Mihály P. Barnabás*, vagyis Barna atya visszaemlékezésével kezdődött.
Ezt követte a történeti visszapillantású, kultúrtörténeti, elemző, vagy egyenest a jövő feladatait, lehetőségeit felvillantó előadások sora: *ifj. Kabai Ferenc, Ajtay Ferenc, dr. Issekutz Sarolta, Jakobovits Miklós, Bálint Tibor B. Kovács Júlia, dr. Pál Judit, Bogos Mária, Tarisznyás Csilla, Fancsali János, Péter Emese, Sebesi Karen Attila.*

Minden előadó, valamint a konferencián résztvevő összes - jobbára civil szervezet képviselője átvehette a budapesti nyomdából frissiben kijött új könyvet, amely az előző,